

verzakte gevels vanwege oude, gedempte waterloopjes in de ondergrond en op de bouwmaterialen van bijvoorbeeld het Paleis op de Dam en de Sint Servaas in Maastricht.

Bij dit boek hoort een klein formaat Routegids. Hierin worden 30 locaties kort beschreven, voorzien van een duidelijk kaartje. Je krijgt meteen zin hiermee op stap te gaan.

Johan van Bennekom 2001. **Geschiedenis van het Zoölogisch Station en het Nederlands Instituut voor Onderzoek der Zee.** NIOZ, Den Burg, Texel. 128p. Niet in de handel.

Op het NIOZ op Texel is recentelijk het plan opgevat om in een publicatie de betekenis van Jan Verwey voor het instituut te belichten. Daarbij vroeg men zich af wat Jan Verwey al zo deed voordat hij op 32-jarige leeftijd tot directeur van het Zoölogisch Station in Den Helder werd benoemd. Vermoedelijk via onze website kreeg de initiatiefnemer, Edward Bonne, het telefoonnummer van Ineke van Dijk te pakken. Dit leidde er toe dat Coby en ik op 17 februari naar Texel togen om de bekende blauwe ordner uit het Jan Verwey Natuurcentrum uit te lenen. Edward Bonne en Jan Boon (PR-man van het NIOZ) werden razend enthousiast en noemden de map “een ware goudmijn”. Zij lieten ons ook de Jan-Verweybank bij het NIOZ-haventje zien. Deze bank werd hier geplaatst na de pensionering van Verwey in 1965.

Van Jan Boon ontvingen wij het hierboven genoemde gedenkboek ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van het instituut. Hierin wordt uiteraard ook ingegaan op de periode in het leven van Jan Verwey waarvan we eigenlijk niet zoveel weten. De vogelactiviteiten van Jan Verwey in Noordwijk vonden immers voor zijn vijfentwintigste plaats. Omdat Verwey 33 jaar directeur van het instituut is geweest, komt zijn betekenis voor het instituut uitgebreid ter sprake. Bij zijn aantreden in 1931 trof hij in Den Helder “een oude verwaarloosde rotzooi” aan. Ondanks de crisistijd wist hij het instituut aanzien te geven. Wel werd in de universitaire wereld geklaagd over het feit dat hij geen wetenschappelijke publicaties het licht deed zien, “hoewel er stapels interessante aantekeningen op zijn bureau liggen”. In de oorlog lag het onderzoek geheel stil omdat de Duitsers het gebouw in Den Helder bezetten. Na de oorlog bleef het door gebrek aan middelen eerst nog tobben, maar na 1955 werd het snel beter. In 1963 werd begonnen met de bouw van de nieuwe vestiging op Texel.

Over de activiteiten van Jan Verwey in zijn Noordwijkse jaren is bij ons behoorlijk wat bekend. Dat kan niet gezegd worden over zijn betekenis voor het onderzoek der zee. We moesten ons tot nu toe ‘behelpen’ met wat Voous daarover meedeelt in zijn boek *In de ban van vogels*. In het hier besproken gedenkboek van het NIOZ wordt deze leemte mooi opgevuld. Gelet op wat de Edward Bonne en Jan Boon van plan zijn, worden we in de loop van dit jaar daar nog veel uitvoeriger over geïnformeerd.

HET JAAR UIT MET EENDEN EN GANZEN

Koene Vegter

In de laatste week van het jaar 2006 kan men zelfs aan twee excursies van de Natuur- en Vogelvereniging Noordwijk deelnemen. Zo vertrekt in de ochtend van Tweede Kerstdag een 15-tal leden uit Kerstdorp Noordwijk naar de Amsterdamse Waterleidingduinen om via de recent van zijn kuilen beroofde ingang bij het Panneland te beginnen met de haast al weer traditionele kerstwandeling. Met enige moeite krijg ik zowaar mijn gezinsleden mee, die wel willen lopen maar niet willen stilstaan en daarom altijd huiverig zijn ten opzichte van natuurexcursies. Maar deze keer zijn ze wel tevreden. Er wordt een behoorlijke afstand afgelegd richting Vogelhut en Oranjekom en de stops met explicatie worden ook gewaardeerd. Zeker nadat al snel een tiental Damherten vanuit een mistige bosrand

tevoorschijn komt om zich zonder gêne te laten bewonderen. Verder zijn het vooral de watervogels die worden waargenomen: Kuifeend, Krakeend, Slobeend, Tafeleend, Wintertaling, Brilduiker en zeker een tiental Grote Zaagbekken. Dankzij vogelgeluidenexpert Dineke Kistenmaker kunnen daar nog Goudhaan, Zwarte Mees, Grote Bonte Specht en Boomklever aan worden toegevoegd. Een juveniele Havik vliegt over ons hoofd en een enkeling vangt nog een glimp op van een IJsvogel. Ook worden mossen, nog bloeiende planten als Koekoeksbloem en paddestoelen als Judasoor, desnoods met behulp van de spiegelloop van Kees Verweij, op naam gebracht.

Warm gelopen en tevreden kan men zo huiswaarts keren om zich al vast mentaal voor te bereiden op de aanmerkelijk vroeger van start gaande maar nog veel traditionelere Ganzenexcursie op een van de laatste dagen van het jaar. Mijn gezin laat het nu

geheel afweten maar een 30-tal meer geharnaste leden kan tussen alle mistige grijzigheid in, van een onverwacht mooie dag gaan genieten.

Nadat het grote gezelschap zich met enige moeite over de beschikbare auto's heeft verdeeld, begint het al met de waarneming van een tiental Ooievaars op lichtmasten ter hoogte van Ikea Delft. Maar met een beetje mazzel kun je dat elke dag wel zien, dus door naar onze eerste stop bij het haventje met de pont naar Tiengemeten, waar een koppel van zeven overvliegende Kleine Zwanen wordt waargenomen en dat begint er al meer op te lijken. Perfect wordt het natuurlijk wanneer je bij de Korendijkse Slikken aangekomen niet alleen een groepje Dwergganzen mag noteren, maar temidden van de talloze Brandganzen ook je eerste Roodhalsgans ooit kunt opschrijven.

'Op dit punt gekomen, ligt alles open' staat dan ook in de weg gegraveerd en de op de dijkes snijdend koude wind wordt gelijk weer dragelijk. Kolganzen, Grauwe Ganzen, Canadese Ganzen, op- en aanvliegende Grote Zilverreigers alsof het niks is, een verdwaalde Lepelaar - het houdt maar niet op. Ook de in de als vanouds voortreffelijke routebeschrijving van Jelle van Dijk al geannonceerde Slechtvalk laat zich in een hoogspanningsmast bij de Ventjagersplaten stoïcijns bewonderen. Het wordt tijd voor een koffiestop, maar de vanouds bekende Herenkeet is

niet berekend op dergelijke groepsgroottes, zodat wij uitwijken naar Restaurant Grevelingen, een prima alternatief waar via selfservice in rap tempo snert met, dan wel koffie met, uitgeserveerd wordt. En dat is ook wel nodig want het excursieprogramma behelst veel, zoveel dat een verbaasde collega-vogelaar uitroept hier wel twee dagen voor nodig te hebben.

Verder dus richting Brouwersdam, op weg waar naartoe ook nog eens Toendrarietganzen, prachtig mooi op het licht Kluten, Kleine Zilverreigers, Pijlstaarteenden, een Sneeuwgorz en een Bruine Kiekendief worden gezien.

Bij de dam aangekomen is het na zoveel moois een beetje armoe troef zonder duikers of IJseenden, maar nog wel Middelste Zaagbekken, vissende Zeehonden, Parse Strandlopers en een eenzaam voortploeterende Alk.

In het gebied Oudendijk richting Stellendam begint de vermoeidheid toe te slaan en keren de eerste equipen al weer huiswaarts maar de getrouwen die tot het laatste daglicht overeind blijven kunnen hier nog het genoeg smaken van een langs jagende Smelleken en een overwiekend vrouwtje Blauwe Kiekendief, tot ook zij getroost en gesterkt voor het zich nu snel aankondigende nieuwe jaar huiswaarts keren.

Speurend naar Damherten in Waterleidingduinen

Turend naar Roodhalsgans op Korendijkse slikken.
foto's: Koene Vegter